

El teixit econòmic i empresarial català reclama una reforma ambiciosa del sistema de finançament territorial basada en els principis de transparència, equitat i eficiència, en un marc de lleialtat institucional

- **Les Cambres de Comerç de Catalunya, Foment, PIMEC, FemCAT, el Col·legi d'Economistes de Catalunya, el RACC, Barcelona Global i el Cercle d'Economia denuncien que l'actual sistema de finançament autonòmic frena el progrés econòmic de moltes comunitats autònomes com Catalunya.**
- **Les 20 institucions proposen corregir la situació a través d'un nou model de finançament, ja sigui un model federal o un pacte fiscal, o mitjançant una profunda reforma del model actual. Aquesta hauria d'assegurar l'autonomia financera, millorar la capacitat de gestió i recaptació tributària, i garantir el principi d'ordinalitat.**
- **Alerten que l'actual sistema, que fa més de 10 anys que s'hauria d'haver actualitzat, no té en compte les diferències del cost de vida entre territoris.**
- **Exigeixen que aquelles comunitats com Catalunya, amb una major densitat de població i potencial econòmic, rebin un volum d'inversions proporcional a les seves necessitats i al pes del seu PIB en el del conjunt de l'Estat.**
- **Finalment, lamenten que el Govern de l'Estat hagi deixat de publicar la distribució territorial de la inversió del sector públic estatal, i demanen que es torni a publicar, com també tota la informació necessària per a conèixer les balances fiscals de totes les comunitats autònomes amb l'Estat.**

Barcelona, 5 de març de 2024 – Un total de 20 institucions de la societat civil i empresarial catalana –**les 13 Cambres de Comerç de Catalunya, Foment, PIMEC, FemCAT, el Col·legi d'Economistes de Catalunya, el RACC, Barcelona Global i el Cercle d'Economia**– han signat una declaració en què reclamen mesures ambicioses per millorar substancialment el sistema de finançament territorial, bé a través d'una profunda reforma de l'actual o bé amb un nou sistema, ja sigui un model federal o un pacte fiscal.

Les organitzacions signants consideren que **l'actual sistema no és ni transparent, ni equitatiu ni eficient i representa un obstacle important per al progrés econòmic i el benestar social de moltes comunitats autònomes, entre elles Catalunya**. Per tal de resoldre les deficiències de l'actual sistema, destaquen les següents sis consideracions:

- 1. Un model federal o un pacte fiscal asseguraria que el nou sistema de finançament fos transparent i eficient. Acompanyats d'un mecanisme de solidaritat, ambdós sistemes serien beneficiosos per Catalunya i pel conjunt de les Comunitats Autònomes.**

El model federal redefiniria la capacitat normativa, de gestió, de recaptació i inspecció de totes les CA. Aquest sistema permetria a l'Estat i a les CA compartir les mateixes bases imposables. És un model similar al dels EUA, que permetria a les CA disposar de forma directa i dins del mateix exercici fiscal els ingressos que li corresponen. D'aquesta manera es milloraria la robustesa del sistema, es promouria una assignació eficient dels recursos i una gestió més responsable per part de totes les CA. La implantació d'aquest model només requeriria una reforma de la LOFCA.

Un pacte fiscal també permetria avançar cap a un model més transparent i també asseguraria la suficiència financera de Catalunya. La Generalitat administraria i recaptaria tots els tributs generats en el territori, i assumiria un poder normatiu sobre aquests similar al que assumeixen les comunitats forals. Com en el sistema federal, la responsabilitat d'administrar els recursos disposats directament promouria una gestió responsable per part de l'administració catalana.

La transparència d'ambdós sistemes, que haurien de ser acompanyats d'un mecanisme de solidaritat amb la resta de CA, hauria d'afavorir que les energies polítiques i socials se centressin en com proveir els béns i serveis públics als que aspirem. Si les energies s'orienten als objectius prioritaris, l'economia i la cohesió social seran les grans beneficiades.

2. La reforma del model actual hauria de ser profunda i àmplia, per assegurar l'autonomia financera i millorar la capacitat de gestió i tributària.

La reforma del model actual per assegurar l'autonomia financera hauria de ser molt profunda i àmplia. Caldria ampliar de forma substancial la cistella tributària i també la capacitat normativa de les CA. Si l'autonomia financera no queda resolta de manera definitiva i diàfana, continuarem instal·lats en el debat permanent i confús sobre els desequilibris financers a nivell territorial. A més a més de restar molts recursos per algunes comunitats autònomes de manera injusta i ineficient, aquestes dinàmiques polaritzen a la societat i desvien les energies dels enormes reptes que hem d'afrontar.

Així mateix, s'hauria de reformar l'actual sistema de bestretes, que limita la capacitat de gestió tributària, especialment durant les crisis econòmiques. El desfasament temporal entre l'evolució econòmica de cada comunitat i les transferències rebudes de l'administració dificulta la predictibilitat dels ingressos per part de les CA i introdueix inestabilitat de manera estructural.

3. Sigui quin sigui el nou model de finançament que el conjunt de les forces polítiques inevitablement han d'acordar, s'han d'introduir mecanismes que garanteixin el principi de lleialtat institucional, i definir i blindar les competències de cada administració.

Una de les principals fonts de confusió i de conflicte entre les diferents administracions i forces polítiques rau en la falta de concreció i correspondència entre les competències legislatives en determinats àmbits, i les competències i responsabilitats de despesa. En nombroses ocasions, els programes aprovats pel Govern espanyol, com és el cas de la llei de dependència, han generat un fort augment de la despesa de les CA que no ha sigut degudament dotada.

Aquesta font de conflicte permanent i estèril s'ha d'erradicar. Per assolir-ho, és imprescindible introduir mecanismes que garanteixin la lleialtat institucional, i definir i blindar les competències de cada administració.

4. **El nou sistema de finançament ha de ser equitatiu i respectar el principi d'ordinalitat. Ha d'assegurar que tots els ciutadans puguin rebre uns serveis públics bàsics similars amb independència del lloc on resideixen. Ha de garantir que les comunitats que més aporten no perden posicions en el rànquing una vegada han operat els mecanismes de solidaritat, i ha d'assignar els recursos tenint en compte les diferències del cost de vida entre territoris.**

És important acotar de manera efectiva i transparent el grau d'anivellament de recursos entre comunitats autònomes, respectant com a mínim el principi d'ordinalitat: **les comunitats que més aporten no haurien de ser les que menys reben.**

Aquest requisit és important perquè **el sistema actual no és equitatiu** i permet que comunitats autònomes amb un PIB per càpita més elevat i que més aporten al sistema poden acabar disposant de menys recursos que d'altres que aporten quantitats inferiors.

Els mecanismes d'anivellament del sistema de finançament han de garantir que la renda familiar disponible per càpita en les comunitats que més aporten no quedi per sota de les que menys aporten, una vegada han operat aquests mecanismes. Un sistema que no respectés aquest principi tindria un important efecte negatiu en la cohesió i el benestar social, i limitaria greument el desenvolupament econòmic equilibrat en tots els territoris.

El sistema actual contempla un conjunt de variables específiques per assignar els recursos, com l'estructura per edats de la població o la insularitat, però **no inclou el diferencial en el cost de la vida als diversos territoris**. Cal tenir present que un euro no compra la mateixa cistella de productes a totes les comunitats.

En l'actual model, Catalunya és la segona comunitat (excloent les comunitats forals) en termes de PIB per càpita (primera columna), però se situa al desè lloc en recursos rebuts i cau al lloc catorzè si es té en compte la diferència del cost de la vida (tercera columna).

Tenir en compte el cost de la vida és determinant per garantir que els recursos s'assignin de manera equitativa i que no es produeixi una pèrdua de renda familiar disponible real en cap territori.

Comunitat Autònoma	PIB per càpita €/hab. - 2021	Posició	Comunitat Autònoma	Recursos públics €/hab. - 2021	Posició	Comunitat Autònoma	Recursos públics* €/hab. - 2021	Posició
C. Madrid	34.821	1	Cantàbria	3.632	1	Extremadura	3.974	1
Catalunya	29.942	2	Extremadura	3.422	2	Cantàbria	3.676	2
Aragó	28.912	3	C-Lleó	3.411	3	C-Lleó	3.617	3
La Rioja	27.279	4	La Rioja	3.365	4	La Rioja	3.561	4
Balears	24.866	5	Astúries	3.293	5	Galícia	3.484	5
C-Lleó	24.428	6	Aragó	3.270	5	Astúries	3.371	5
Cantàbria	23.730	7	Galícia	3.251	7	Aragó	3.340	7
Galícia	23.499	8	C-Manxa	2.947	8	C-Manxa	3.285	8
Astúries	23.235	9	Balears	2.910	9	Múrcia	3.105	9
C. Valenciana	22.289	10	Catalunya	2.848	10	C. Valenciana	2.938	10
Múrcia	21.236	11	C. Madrid	2.834	11	Canàries	2.899	11
C-Manxa	20.655	12	Canàries	2.818	12	Andalusia	2.864	12
Extremadura	19.072	13	Andalusia	2.724	13	Balears	2.833	13
Canàries	18.990	14	Múrcia	2.714	14	Catalunya	2.642	14
Andalusia	18.906	15	C. Valenciana	2.691	15	Madrid	2.435	15

*Ajustat en poder de paritat de compra, elaboració de Cambra de Barcelona a partir d'Àlex Costa et al. (2018). Ajuntament de Barcelona i IERMB. Fonts: Comptabilitat Regional (INE) i Generalitat de Catalunya.

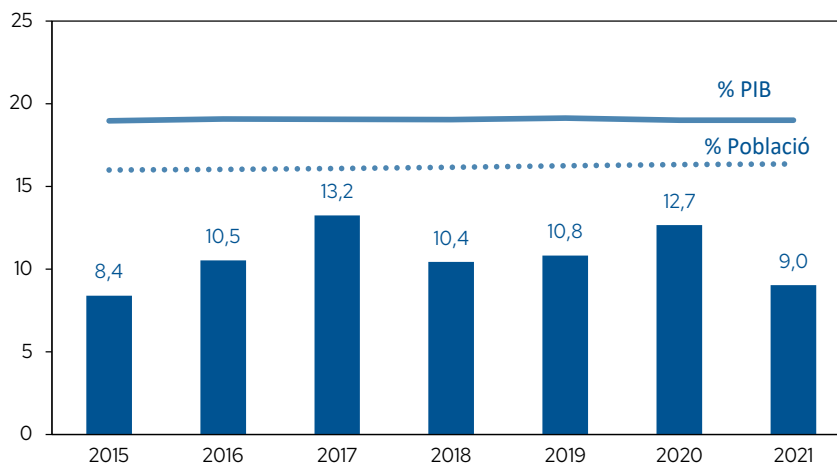
5. **Aquells territoris, com Catalunya, amb una densitat més gran de població i potencial econòmic, han de rebre un volum d'inversions proporcional i adequat a les seves necessitats, i en consonància al pes en termes de PIB en el del conjunt de l'economia espanyola. També cal garantir una major correspondència entre el que es pressuposta i el que s'executa, i habilitar mecanismes transparents i efectius de rendiment de comptes respecte del grau d'execució.**

El finançament territorial en sentit ampli no és eficient perquè **les inversions no sempre es planifiquen i executen per part de les administracions públiques amb criteris transparents de cost-benefici**. Això implica que aquells territoris com Catalunya amb una major densitat i potencial econòmic, **no estan rebent un nivell d'inversions proporcional a les seves necessitats, ni el volum d'aquestes inversions és proporcional al pes que representa el PIB català en el del conjunt de l'Estat**.

El següent gràfic mostra com la inversió total del conjunt del sector públic a Catalunya se situa sistemàticament per sota del pes de Catalunya en el PIB i també del que li correspondria per índex de població.

Gràfic 1. Inversió del sector públic estatal executada a Catalunya.

En % sobre inversió pública estatal total regionalitzada. **Font:** Ministeri d'Hisenda, IGAE

Nota: la inversió executada és la suma d'AGE, organismes autònoms, altres entitats amb pressupostos estimatius i empreses públiques.

6. **Cal lamentar el fet que el Govern de l'Estat hagi deixat de publicar la distribució territorial de la inversió del sector públic central.** En aquest sentit les 20 institucions signatàries d'aquesta declaració reclamen que la Intervenció General de la Administració del Estado (IGAE) –l'òrgan encarregat del control de les finances públiques– publiqui les dades d'inversió territorialitzada que s'esperaven el maig del 2023, i que les continuï publicant amb el mateix format i periodicitat.

Finalment, les institucions signants també reclamen que es faci pública tota la informació necessària per poder conèixer les balances fiscals de totes les comunitats autònomes amb l'Estat.